

KRITIKK OG DEBATT

kultur

Knut Hamsun: Med solkors i to varianter.

Et kors å bære

Over brede spalter slo Aftenpostens søndag opp nyheten i en kronikk av Nils Rømming:

ANDREAS WIESE

Solkorset på Knut Hamsuns jakkeslag var retusjert. Det er gått noen tid siden Hamsun sist ble viet samme plass i Aftenposten, men det er vanskelig å forstå oppstyret.

■ ■ Solkorset på bildet som ble framlagt Høyesterett, er utvilsomt retusjert. Men så finnes det andre bilder der korset er synlig. At Hamsun var «Quislings mann» og pro Hitler, burde ellers være godt dokumentert, ikke minst gjennom Hamsuns egne artikler i Aftenposten i årene 1940 til 1945.

■ ■ Hamsun har mange forkjempere og forsvarere. Noen mener visst at mannen aldri var landssviker, knapt nok NS-sympatisør. Andre mener at slikt måtte Hamsun ha lov til, siden han var et så stort geni. Noen mener Hamsun aldri skulle vært dømt til å betale samfunnet noen sivil erstatning. Andre mener uretten lå i at Hamsun ble erklært varig svekket: Han skulle stått fullt ansvarlig for sine handlinger i en straffesak. Og alle mener de at Knut Hamsun var en stor forfatter. Men så er det da ingen som mener noe annet heller.

■ ■ Enkelte av Hamsuns ivrigste forsvarere burde kanskje senke lansene og innse at den kunstneriske kampen for lengst er vunnet. Ingen bestrider lenger Knut Hamsuns litterære geni. De få som etter krigen nærmest ønsket å annullere Hamsuns forfatterskap på grunn av landssvik og nazisympatier, er for lengst dodd ut.

■ ■ Men det forsvarer ikke at vi reduserer Hamsun ved å uskyldig- eller ufarliggjøre ham. Juridisk var Knut Hamsun skyldig i landssvik, uavhengig av hvilke pins han samlet på. Moralsk var Hamsun medskyldig i nazismens framvekst, selv om han ikke forutså dens konsekvens. Kunstnerisk er Hamsun likevel en verdigere mottaker av Nobelprisen enn Bjørnson, eller for den saks skyld Winston Churchill.

■ ■ Fra noen lyder det stadig et krav om at Hamsun skal «rehabiliteres». Det er et merkelig krav. Som landssviker og nazimedløper bør han da ikke rehabiliteres. Som forfatter trenger han det ikke. Rehabiliteringsønsket springer ut av en tro på at store bøker må være skrevet av store mennesker. Store bøker blir heller skrevet av mennesker preget av store motsetninger. Som Hamsun.

■ ■ Å forsøke å rehabilitere Hamsun til noen form for helstøpt eller entydig person er meningsløst. Det ville nettopp være å retusjere ham.